

نقش پوسترها در آموزش زبانهای خارجی (مطالعه موردی زبان فارسی)

دور الملصقات في تعليم اللغات الأجنبية
(اللغة الفارسية أمودجاً)

*The role of posters in teaching foreign languages
(A case study of Persian language)*

م.د. عمر امين عبد العباس^(*)

omar.a@colang.uobaghdad.edu.iq

الخلاصة

يعد فن الملصقات من الفنون الإعلانية ومن وسائل الإعلام المختلفة ويشارك في نقل المعلومات للآخرين. إذا أردنا تعريف الملصق بشكل عام، فيمكننا القول أن الملصق عبارة عن مطبوعة لغرض معين، سواء أكان سياسياً أم اقتصادياً أم فكرياً بهدف نشر الفكرة للجمهور، بعيداً عن وسائل الإعلام المرئية والمسموعة.

ومع ذلك، فإن أحد أهم الجوانب التي نتجاهلها هو أن الملصقات أصبحت منتشرة ولم تعد مقتصرة على تخصص معين أو مجموعة معينة من المجتمع، وإنما لها فوائد متنوعة وتشمل مجالات مختلفة ومنها تعلم اللغات.

حاولنا في هذه الدراسة تأكيد فائدة أخرى للملصق وهي تدريس اللغات الأجنبية ومنها الفارسية التي تُدرس في العراق وخاصة في قسم اللغة الفارسية بكلية اللغات جامعة بغداد، حيث أعد هذا القسم العلمي ملصقات توضيحية لتعليم الكلمات والمصطلحات الفارسية للطلاب بطريقة علمية مشوقة.

(*) كلية اللغات / قسم اللغة الفارسية / جامعة بغداد

لاحظ الباحث الجانب التفاعلي الواضح من الطلاب، لأن الملصق أصبح جانباً من جوانب التعلم الافتراضي وقريباً من تعلم اللغة المباشرة. في هذه الدراسة، ندرس أيضاً أهمية الملصقات في تعزيز المهارات الأخرى مثل القراءة والكتابة، فضلاً عن الجوانب الثقافية أو المعرفية للغة التي يجب تعلمها. لتحقيق أهداف هذه الدراسة استخدم المؤلف المنهج الوصفي التحليلي وقام بتوزيع استبانة على عينة من طلاب المراحل الثانية والثالثة والرابعة في قسم اللغة الفارسية في كلية اللغات. **الكلمات المفتاحية:** الملصقات، تعليم اللغات الأجنبية، قسم اللغة الفارسية، جامعة بغداد.

Abstract

The art of posters is one of the advertising arts and from various media and is involved in conveying information to others. If we want to know the poster in general, we can say that this poster is a print for a specific purpose, whether political, economic or intellectual, to spread the idea to the public, away from the help of audio and video media.

However, one of the most important aspects that we neglect is that posters have become widespread and are no longer limited to a specific specialty or group of society, but have diversified benefits and include different areas of The sentence is language learning.

In the present study, we tried to confirm another benefit of the poster, namely the teaching of foreign languages, including Persian, which is studied in Iraq, especially in the Persian language department of the Faculty of Languages, University of Baghdad. To teach Persian words to students in an interesting scientific way.

The method of the present research is descriptive-analytical and the method of collecting library information is through a questionnaire that was distributed among the second, third and fourth grade students of the Persian language department in the Faculty of Languages of Baghdad University.

The author noticed the clear interactive aspect by the students, because the poster has become an aspect of virtual learning and is close to learning direct language. Also about the importance of posters in reinforcing other skills such as reading and writing as well as cultural or pragmatic aspects of the language to be learned; we discuss.

To achieve the objectives of this study, the author has used descriptive-analytical method and a questionnaire on a sample of second, third and fourth grade students in this group.

Keywords: Posters, Foreign Language Learning, Department of Persian Language, University of Baghdad.

چکیده

هنر پوسترها یکی از هنرهای تبلیغاتی و از رسانه های مختلف به شمار می آید و در رساندن اطلاعات به دیگران نقش روشن و مشخصی دارد. اگر بخواهیم پوستر را به طور کلی بشناسیم، می توان گفت که پوستر چاپی است برای اهداف متعددی مانند سیاسی، اقتصادی یا فکری، تا به دور از کمک رسانه های صوتی و تصویری، ایده را به عموم مردم برساند.

با این حال، یکی از مهمترین جنبه هایی که ما از آن غفلت می کنیم این است که پوسترها به طور گسترده ای گسترش یافته اند و دیگر محدود به یک تخصص یا گروه خاصی از جامعه نیستند، بلکه مزایا متنوع شده و شامل زمینه های مختلف از جمله یادگیری زبان شده است.

در پژوهش حاضر، سعی کردیم بر یکی دیگر از مزایای پوستر، یعنی آموزش زبان های خارجی، از جمله زبان فارسی که در عراق تحصیل می شود، به ویژه در گروه زبان و ادبیات فارسی دانشکده زبانها، دانشگاه بغداد تأیید کنیم، که این گروه آموزشی پوسترهای توضیحی برای آموزش لغات و اصطلاحات فارسی به دانشجویان به سبک علمی جالب، تهیه کرد.

نگارنده متوجه جنبه تعاملی و واضح توسط دانشجویان شد، زیرا پوستر به جنبه ای از یادگیری مجازی تبدیل شده و به یادگیری زبان مستقیم نزدیک است. و همچنین در این پژوهش، اهمیت پوسترها را در تقویت مهارت های دیگر مانند خواندن و نوشتن و همچنین جنبه های فرهنگی یا کاربردی شناختی زبانی که باید یاد گرفت، بررسی می کنیم.

برای دستیابی به اهداف این پژوهش، نگارنده از روش توصیفی تحلیلی و از طریق پرسشنامه بر روی نمونه ای از دانشجویان پایه های دوم، سوم و چهارم گروه زبان و ادبیات فارسی در دانشکده زبانها استفاده کرده است.

کلیدواژه ها: پوسترها، یادگیری زبان خارجی، گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه بغداد.

۱. مقدمه

تاریخ مشخصی برای استفاده از پوستر علمی به عنوان ابزار تصویری آموزشی برای دانشجویان وجود ندارد، اما به مرور زمان و برای افزایش آگاهی نسبت به موضوع، نیاز به روش دیگری برای یادگیری بیشتر شد. همانطور که می دانیم، پوسترها حاوی یک پیام نوشتاری خاص هستند که کلمات، اصطلاحات، نمودارها و موارد دیگر را ترکیب می کند.

از سوی دیگر در شکل‌گیری پوستر و انتخاب موضوع نباید از جنبه فنی غافل شد "این امر با مطالعه دقیق قابلیت‌های هنری و زیبایی‌شناختی پوستر و به کارگیری تمامی عناصر فنی برای طراحی پوستر به گونه‌ای انجام می‌شود که حاوی ارزش‌های خلاقانه‌ای باشد که شامل تمامی مبانی و قوانین زیبایی به منظور تأثیرگذاری بر بینندگان باشد" (عسیری، ۲۰۰۷). اکثر متخصصان و دست‌اندرکاران تبلیغات بر لزوم داشتن پوسترها با شرایطی توافق دارند که عبارتند از:

۱- متخصص باید عنوانی را انتخاب کند که با ماهیت پوستر مطابقت داشته باشد و جلب توجه دیگران کند.

۲- در ارائه مطالب تخصصی باید بسیار دقیق باشد.

۳- پرداختن تنها به یک موضوع آموزشی و تمرکز بر آن تا برای دانشجویان مفیدتر باشد.
۴- اندازه‌های خوب برای پوستر طراحی شود تا جملات آن به راحتی خوانده و مشاهده شوند. پوستر به عنوان رسانه نوشتاری- تصویری ابزار ارتباط بین طراح و مخاطب یا مخاطبین خود

می‌باشد که محتوای پیام را با استفاده از عناصر بصری به اشکال گوناگون و متنوع انتقال می‌دهد. طراحی پوستر توسط طراح آن باید تابعی از نظریات روانشناسی در زمینه آموزش و یادگیری باشد به گونه‌ای که در فراگیر خود توانایی ایجاد انگیزه - بهبود تفکرات مخاطب و حتی تقلید و اصلاح در منش رفتاری زندگی روزمره و در نهایت توسعه فرهنگی آن را با عنایت به ویژگیهای ساختار فرهنگ پیشینیان آن جامعه امکان پذیر باشد. (بافقی، ۱۳۹۶ : ۱۰۶).

باید توجه داشته باشیم که هر پوستری توانایی جذب دانشجو را برای یادگیری لغات جدید ندارد. برخی پوسترها باعث می‌شوند دانشجو تمایلی به یادگیری نداشته باشد، به خصوص اگر واژگانی باشند که نتوان از آنها به عنوان روش کمکی برای یادگیری استفاده کرد.

از سوی دیگر، استاد باید به دانشجویان تاکید کند که از پوسترهای در هم و برهم که افکار دانشجو را منحرف می‌کند دوری کنند، زیرا باعث می‌شود که پوستر بی‌فایده باشد و بنابراین از بهره‌مندی از این پوسترها دور می‌شود. چون "نقش اصلی پوستر، انتقال پیام به مخاطب است که غالباً توسط فضای مثبت انجام شود" (سراج، ۱۳۹۸ : ۱۱۷).

بنابراین به یک نکته اساسی می‌رسیم و آن این است که اهمیت پوسترها هر چه بیشتر با علایق علمی و تحصیلی دانشجو مرتبط می‌شود.

۱ - ۱ پیشینه پژوهش

همه اهمیت پوستر را در یادگیری زبان‌های خارجی می‌دانند و این همان چیزی است که امروزه در بسیاری از موسسات آموزشی و مراکز آموزش زبان در عراق می‌یابیم، اما با توجه به آموزش زبان‌ها از طریق پوستر در دانشکده زبان‌ها دانشگاه بغداد، به ویژه در گروه زبان و ادبیات

فارسی، نگارنده هیچ تحقیق علمی نوشته شده در این زمینه را ندید.

با بررسی نگارنده در زمینه موضوعات پوسترها و نقش آن منابع زیادی مشاهده نکرده، و به طور کلی بیشتر در زمینه های مختلف به جز یادگیری زبانهای بوده است. همچنین در داخل کشور و در خارج از آن نیز موضوعی با نام نقش پوسترها در آموزش زبان های خارجی (مطالعه موردی زبان فارسی) (بررسی شده باشد توسط نگارنده؛ مشاهده نشده، لذا این اولین پژوهش در سطح گروه های آموزش زبانها است.

از آنجا که تا الان هیچ پژوهشی به نقش پوسترها در آموزش زبان های خارجی (مطالعه موردی زبان فارسی) (نپرداخته، می توان گفت که این مقاله در نوع خود نو به شمار می آید.

۱ - ۲ مسئله پژوهش

محدودیت های پژوهش حاضر به شرح زیر است :

۱- کمبود مطالعه در مورد تاثیر پوستر علمی بر یادگیری و ازگان زبان خارجی در دانشکده زبانها در عراق.

۲- کمبود منابع و کتاب در تاثیر پوستر زبانی و حمایت آن از برنامه های درسی آموزشی.

۳- عدم چاپ واقعی پوسترهای علمی در گروه هایی که زبانهای خارجی در آن تدریس می شود.

۱ - ۳ پرسشهای پژوهش

بهتر است پوستر با موضوع درسی دانشجو مطابقت دارد. دروس ترجمه علمی، ادبی، سیاسی و حقوقی در گروه زبان فارسی دانشگاه بغداد آموزش داده می شود و هدف آن افزایش توانایی دانشجو در درک اصطلاحات و لغات جدید در موضوع مربوطه،.. با توجه به آنچه گذشت، هدف از پژوهش حاضر همچنین پاسخ به این سوالات:

اهمیت پوستر در ارتقای توانمندی دانشجویان گروه زبان و ادبیات فارسی چیست؟

چه نوع پوسترهایی که می توانند به دانشجویان در یادگیری سریعتر زبان کمک کنند؟

چگونه استادان می توانند میزان بهره دانشجو از پوستر علمی را بدانند؟

۲. افزایش مهارت زبان

متخصصان زبان و ادبیات فارسی تاکید می کنند که هدف از این پوسترها؛ ارتقای مهارت های دانشجویان در صحبت کردن به زبان فارسی از طریق موضوعات علمی و افزایش آگاهی با گرافیک ها و جزئیات مختلف است که در خدمت هدف اصلی کمک به دانشجو در یادگیری زبان است. «در دنیای تعلیم و تربیت پوستر یا لوح یکی از ابزارهای آموزشی بسیار قوی و شناخته شده است که طراحی، ساخت و بکارگیری صحیح از آن نیازمند شناخت دقیق این رسانه آموزشی است» (نظری، ۱۳۸۶ : ۸۴).

پوسترها نمی توانند سطح زبانی را بدون در نظر گرفتن موارد زیر بالا ببرند:

۱- بکارگیری بیان دانشگاهی یک ایده خاص از طریق تصویر و طرح علمی.

۲- عبارات طولانی و پربار نباشد، زیرا تماشاگر را خسته خواهد کرد و توجه او را به ایده اصلی جلب نکند، «پوسترهایی که هم شکل شده اند و انگار حرفی برای گفتن ندارند از تکرار فرمها و الفبایی که در هم بافته می شوند، خلأقیتی بروز نمی کند» (صادقی، ۱۳۸۶: ۳۰).

۳- تعیین یک هدف علمی ضمن ارائه توضیحی جذاب و مثبت برای دستیابی به هدف علم و دانش. در اینجا تأکید می کنیم که جزئیات زیادی منجر به پیچیده شدن پیامی می شود که می خواهیم به دانشجو برسانیم. بنابراین باید تمرکز کنیم ببینیم دانشجو تا چه حد می تواند اطلاعات را هوشمندانه دریافت کند، زیرا «زمانی که پوسترها طراحی می شوند این نکته را در ذهن خود داشته باشید که مخاطبان شما قادر باشند به سرعت آن جریان را دنبال کنند، یعنی در یک نظر اجمالی و بایک فاصله ای معین آنها بایستی قادر به شناخت و درک پیام پوستر باشند» (فروغی، ۱۳۸۸: ۳۹).

در نظر گرفتن مخاطب و جامعه ای که در آن زندگی می کند و همچنین ویژگی های فرهنگی و تاریخی هر جامعه می تواند در انتخاب تصاویر و نمادهایی که برای مخاطب آشنا هستند، موثر باشند. یکی از مهمترین چیزهایی که یک دانشجو فکر می کند درست است این است که فقط باید به موضوع مطالعه در برنامه درسی توجه کند، اما این موضوع بسیار خطرناک است زیرا باعث می شود فکر دانشجو در یادگیری چیزهای نو در رشته تحصیلی خود گسترش نیابد. به نظر می رسد که این ایده از یک مفهوم کلی اجتماعی ناشی می شود، در حالی که اگر موضوع مطالعه زبان ها را بررسی کنیم، متوجه می شویم که موضوع با این برداشت متفاوت است.

پوستر به گونه ای طراحی شده است که در یک نگاه گیرنده آن را درک کند، همچنین جلوه های بصری متمرکز و مختصر را با هم ترکیب می کند، از سوی دیگر با تأثیر مستقیم و قابلیت جلب توجه، عناصر پلاستیکی انتخاب شده در طراحی آن نقش برجسته ای در جلب توجه گیرنده به معانی و ارزش های بیانی دارند (الحلبی، ۲۰۱۷: ۴۰).

۳. آزمونی برای سنجش مهارت

بهتر است استاد با سوال از دانشجویان در مورد ماهیت جزئیات و توضیح هر نکته ذکر شده در پوستر برای رسیدن به نتیجه علمی، از دانشجویان امتحان بگیرد تا ببیند چقدر از پوستر سود می برند. مناسب ترین انتخاب کلمات در تأثیرگذاری بر فعالیت فکری دانشجو نقش دارد و عبارات به کار رفته در پوستر باید به دور از گفتار غیر علمی باشد.

همانطور که می دانیم دانشجویان زمانی که استاد آنها را به درک موضوع تشویق می کند پاسخ مثبت می دهند زیرا تشویق ضروری است، به ویژه وقتی که این استاد موارد جدیدی را با انگیزه تشویقی ارائه می دهد که منجر به ارتقای سطح تحصیلی دانشجویان می شود.

آزمون های اطلاعاتی اهمیت مشخصی دارند زیرا بهترین ابزار سنجش در شناخت توانایی دانشجویان در دریافت کامل اطلاعات و همچنین شناخت نقاط ضعف برای رفع آنها با ایجاد پوسترهای دیگر با موضوعات جدید هستند.

برجسته ترین فایده ای که یک دانشجوی زبان از پوستر به دست می آورد این است که بتواند ترجمه کند، زیرا از اصطلاحات و واژگان موجود در پوستر برای بیان موضوعی خاص به زبان خارجی موردنظر استفاده می کند. نگارنده از طریق پوستر مطالب ترجمه علمی به این نتیجه رسید، جایی که دانشجو شروع به جستجوی مترادف کلمات و عبارات استفاده شده در پوستر و درج آنها در جملات مفید و ترجمه آنها به زبان عربی کرد.

۴. اشتباهات متداول در طراحی پوستر

برخی از اساتیدی که به دنبال استفاده از پوستر به عنوان روش دیگری برای یادگیری زبان هستند، فکر می کنند که گسترش اطلاعات برای دانشجو از لحاظ درک جزئیات بیشتری مفید است، در حالی که هدف پوستر را بی فایده می کند، زیرا دانشجو تمایلی به این کار ندارد، چون پوستر یک ابزار آموزشی دوم است.» باید از ساده بودن پوستر اطمینان حاصل کرد و این به معنای توجه صرف به اصل ایده است و هرگز به اطلاعات ثانویه اعم از تصویری یا کلامی توجهی نکرد» (منبع قبلی: ۳۷).

برخی از متخصصان در تهیه سؤالاتی که دانشجو می تواند در مورد محتوای پوستر علمی بپرسد، کوتاهی می کنند، که این امر مستلزم آن است که استاد مثبت و با اعتماد به نفس کافی برای رویارویی با سؤالات دانشجویان فکر کند و با اطمینان در مورد ماهیت پوستر و دلایل انتخاب موضوع صحبت کند. اگرچه در پوستر تصاویر و نمودارهایی برای رساندن اطلاعات صحیح به دانشجویان وجود دارد، اما استاد مسئول پوستر همچنان باید اطلاعات را از طریق توضیح کافی برای دانشجویان روشن کند.

یکی دیگر از اشتباهات معروف این است که پوسترها شامل اطلاعات و جزئیاتی است که در درجه اول در برنامه درسی دانشجویان وجود دارد و ممکن است بعضی از آنها مشاهده کنند که تکرار اطلاعات خوب است، اما مفید بودن آن برای دانشجویی که همیشه به دنبال اطلاعات علمی جدید است، زیاد نیست.

یکی از موارد دیگری که استاد هنگام تهیه پوستر باید از آن پرهیز کند، اشتباهات املائی است، زیرا هرگونه اشتباه در کلمات و اصطلاحات، علاوه بر عدم دستیابی به هدف اصلی آموزش زبان خارجی، موجب تمسخر دانشجویان می شود.

۵. ماهیت پوستر آموزشی یا علمی

در سال های اخیر، پوسترهای علمی با روشن کردن ایده های علمی که به نفع دانشجویان است، برای استادان و پژوهشگران بسیار مهم شده اند، زیرا بهترین روال برای یک ایده مختصر به شمار می آیند که زمان و تلاش را کوتاه می کند. "پوسترهای آموزشی در کلاس های درس و اماکن آموزشی ارائه می شوند و هدف آنها آموزش و درک بهتر درس ارائه شده در مراکز آموزشی و یا

یافته های پژوهشی است» (قربانعلی، ۱۳۹۲: ۲۵).

این پوسترها ماهیت کاملاً آکادمیک دارند، زیرا بر اساس روش پژوهش علمی ارائه می شوند و دانشجویان را به صورت گسترده تری جذب می کنند، بنابراین برای نوشتن اطلاعات خود نیاز به سازماندهی، زمان و تمرکز دارند. این روال، دانشجوی را وادار می کند تا با جستجوی کلمات نو مترادف یا متضاد با کلماتی که از طریق پوستر یاد می گیرد خلاقانه فکر کند.

«پوستر با توجه به قدمتی که در اطلاع رسانی و ارائه پیام تصویری به مخاطب دارد، به عنوان مهمترین و بهترین ابزار برای انتقال خالق پیام بر روی کاغذ، بسیار مورد توجه افراد قرار گرفته است. عواملی در بیان خالق و ارائه هرچه ماندگارتر پیام در پوستر موثر می باشند که توجه به این عوامل در موفقیت و عدم موفقیت پوستر سهیم هستند» (امامی، ۱۳۹۸: ۲).

شکی نیست که پوسترهای علمی به دلیل ماهیت واژگانی که استفاده می شود با پوسترهای دیگر تفاوت دارند زیرا در درجه اول آموزشی هستند و نشانگر نیستند. و هدف آن آشنایی دانشجوی با مطالبی سریعتر از برنامه درسی است.

پوستر مربوط به آموزش زبان باید نظرات استاد را در رابطه با موضوع درسی باشد، به عنوان مثال موضوع ترجمه علمی، ما نمی توانیم پوستر را دور از آن آماده کنیم، اما خود کتاب درسی عاملی است که دانشجویان را مجبور به تبادل اطلاعات بین خود می کند و فضایی را برای تحلیل و پرسش بین استاد و دانشجو باز می کند.

با تهیه چند پوستر در گروه زبان فارسی دانشکده زبانها، مراحل موفقیت پوستر علمی را مستلزم موارد زیر می دانیم :

در پوسترهای علمی، استاد به مهارت فوق العاده در جنبه های علمی عالی نیاز ندارد، بلکه به سادگی نیاز دارد، زیرا این پوسترها معمولاً حاوی یک موضوع خاص مانند یک درس از یکی از موضوعات مشخص و یا ایده های هستند که به دانشجویان مورد نظر محول می شود تا با هماهنگی با استاد، آن را تهیه کند. «هدف پوستر مثل هر اثر گرافیکی دیگر دیده شدن است، این هدف به معنای صرفاً تزئینی بودن پوستر نیست چرا که بلافاصله باید به دورنمای اصلی پوستر به عنوان قالب بصری برای اطلاع رسانی و انتقال پیام اشاره کرد» (خزایی، ۱۳۹۸: ۱۸).

امروزه ما به ترویج فرهنگ پوسترهای علمی برای آموزش زبان های خارجی احتیاج داریم، چرا که امروزه تعداد پوسترها در گروه های آموزش زبان تقریباً وجود ندارد یا کم است. «اگرچه یکی از انواع ارتباطات و رسانه به عنوان یک اثر هنری پلاستیکی، گرافیکی و زیبایی شناسانه است، تابع تکنیک ها و گرایش های مقام مسئول ارتباطات است» (قطرانی، ۲۰۱۷: ۶).

لازم است این گونه از انواع گونه های پوسترها از طریق تصاویر خلاقانه ای که دانشجو و تمایل او به زبان خارجی مورد مطالعه را جذب می کند، قابل توجه باشد. "طبعاً نوع برخورد و نگاه آفریننده اثر به مفاهیم که گاه به صورت مستقیم و گاه غیر مستقیم وبا ایهام و اشارات بصری همراه است، پوستر را بدل به اثری هنری می کند که از پیچیدگیهای ارتباطی خاص خود برخوردار است

و مخاطب را به سوی خود می خواند» (خزایی: ۱۸). سپس تعریف بهینه پوستر به عنوان یک روش ارتباط تصویری به دست می آید که به وسیله آن اطلاعات مورد نیاز برای آموزش زبان ها بین استاد و دانشجو منتقل می شود.

اگر دقت کنیم، متوجه می شویم که مهم ترین چیزی که پوسترهای علمی دانشگاه را از غیره متمایز می کند، نحوه استفاده از آن در دانشگاه ها، دانشکده ها و سمینارها تخصصی و همچنین در جلسات علمی متخصصان، پژوهشگران و دیگران است. با هدف ارائه ایده هایی که در پژوهشهای علمی کاربردی آنها به کار گرفته شده است.

یکی از برجسته ترین نتایج پوسترهای محتوای علمی، گشودن راه برای بهره مندی و تبادل تجربه های متخصصان و طرح پرسشها در مورد تحقیقات خود است. مهم این است که استاد از تعیین عنوانی که با موضوع پوستر یکی که برای دانشجویان خود انتخاب کرده است، غفلت نکند و در ارائه جزئیات علمی بسیار دقیق باشد.

۶. میزان بهره دانشجو از پوستر

سوال مهمی که به ذهن استادی می رسد که می خواهد پوستر علمی آماده کند این است که پوستر چقدر برای دانشجو مفید است؟ زیرا هدف از تهیه پوسترها شخصی نیست، بلکه بیشتر در جهت افزایش اطلاعات دانشجویان از واژگان و اصطلاحات جدید برای زبان خارجی است؛ این امر، به ارتقاء سطح علمی و زبانی دانشجویان کمک می کند.

مهدی صادقی در یکی از نوشته هایش از پوسترها می گوید و همچنین می پرسد در نوشته وی (آیده یابی برای پوستر): «شیوه پیدا کردن آیده برای طرح یک پوستر است تا آن را به بیانی نو بیاراییم. چگونه ایده های پیدا کنیم که سرشار از خلاقیت باشد و چگونه به مرزهای نو در طراحی پوستر برسیم؟» (ن.ک: فصلنامه گرافیک و چاپ، زمستان ۱۳۸۶ شماره ۴)

از این رو متخصص یا استاد باید پوستر جالبی برای مطالب درسی تهیه کند تا دانشجویان با دیدن آن به سرعت به ایده های علمی انتخاب شده پی ببرند. نکته مهم دیگر این است که استفاده از نقاشی ها و اشکال تصویری است که دانشجویان در مورد موضوع مورد نظر تشویق می کند. لذا اکثر متخصصان تاکید می کنند که استاد باید عنوان مناسبی را برای پوستر انتخاب کند که در اصل یک آیده مقاله علمی است، چه مربوط به خود استاد باشد و چه به دیگران، با در نظر گرفتن انتخاب زیر نویس مناسب به صورت آسان و تدریجی.

همیشه باید به یاد داشته باشیم که پوستر مخصوصا علمی نوعی ارائه پروژه های فکری در یک تحقیق مختصر است. بنابر این، جمع بندی محتوای طرح پژوهشی مستلزم داشتن توانایی فکری است تا به شکلی جالب ارائه شود و به صورت دقیق در نزد دانشجویان ظاهر شود. و نباید از جنبه روانشناختی که در سوق دادن دانشجو به بهره مندی از پوستر نقش دارد غافل

شد «اثر بخشی پوستر به عنوان یک وسیله ارتباطی عموماً تحت تأثیر عوامل هنری و روانی است که هم هنرمند فرستنده و هم بیننده گیرنده را احاطه کرده است، زیرا پوستر پیوندی بین دو طرف است» (محمد جلال الدین، ۲۰۱۹: ۴). در نتیجه این امکان وجود دارد که استاد با رسیدن به وسیع ترین قشر ممکن از دانشجویان و در نتیجه رسیدن به هدف مورد نظر که همان ارائه جزئیات علمی به صورت محرک است، متوجه موفقیت خود شود.

۶ - ۱ جنبه انگیزشی

تعاریف بسیاری از مفهوم انگیزه وجود دارد، اما تقریباً موافق هستند که انگیزه عبارت است از: «هر چیزی که تمایل به یک روش یا رفتار خاص را به وجود می آورد، اعم از فیزیکی یا اخلاقی، و این معنا با معنای زبانی تفاوت چندانی ندارد» (المحمد، ۲۰۱۸: ۲۱۰).
و شکی نیست که پوسترهای آموزشی نقش مهم و اساسی در تحریک فکری تمامی اقشار جامعه از جمله دانشجویان دارد. یادگیری زبان های خارجی با سایر رشته های علمی تفاوت دارد، زیرا این نوع از یادگیری احتیاج به عناصر و روش های بسیاری دارد، به خصوص که امروزه در جهان ارتباطات الکترونیک و توسعه فناوری زندگی می کنیم که به خلاقیت فکری نیازمند است.
استاد باید در توضیح عملی محتویات پوستر برای دانشجویان مثلاً ارایه کلمات مترادف و متضاد به هدف گسترش شناخت آنها، نقش انگیزشی را بازی کند، نه فقط به چسباندن پوستر بر روی دیوار قانع باشد «هر پیامی در هر قالبی بدون مخاطب یک تلاش بیهوده است که تنها توان فرستنده و یا فرستندگان را به هدر می دهد و نمی تواند آنچه مد نظر تولید کننده و فرستنده آن است را برآورده کند» (آذری، ۱۳۹۲: ۱۳۶).

در نظر گرفتن جنبه روانشناختی ایجاد انگیزه در دانشجو برای کسب اطلاعات گامی مثبت و انگیزشی است. همانطور که متخصصان تأکید می کنند، طراحی پوستر به سبکی هوشمندانه نیاز دارد تا احساسات گیرنده را برانگیزد و او را تشویق کند که زبان خارجی را دوست داشته باشد.
در اینجا باید به یک نکته مهم توجه کرد و آن لزوم تأکید استاد طراح پوستر برای معرفی کلمات جدیدی که در برنامه درسی دانشگاه تدریس نشده است، به دلیل تأثیر واقعی آنها در شکل گیری علمی مهارت دانشجو است، در اینجا می توان گفت که پوستر به پیام مورد نیاز رسیده است.

۶ - ۲ ایجاد ایده های خلاقانه

پوستر با موضوع برگزیده می تواند فرصت خوبی برای دانشجویان باشد تا ایده ای بیابد که آن را به سمت خلاقیت علمی سوق دهد.
تصاویر و گرافیک های استفاده شده در پوستر می تواند دانشجو را تشویق کند که علاوه بر موضوع برگزیده، لغات جدیدی را نیز بیاموزد، مثلاً فرض کنید پوستر به موضوع اعضای بدن

انسان می پردازد. پس از اینکه دانشجو معانی زبان فارسی را دانست، او را وادار می کند که معانی بیماری هایی را که قسمت هایی از تن را درگیر می کند بداند، و در پروژه نهایی درباره آنها بنویسد. در اینجا دانشجو شروع به پرسیدن از استاد در مورد معانی بیماری ها می کند، یا آنها را در فرهنگ لغات زبان جستجو می کند و به این ترتیب حوزه شناخت دانشجو در مورد واژگان گسترش خواهد یافت.

موفقیت در این امر به یک طراح گرافیک ماهر بستگی دارد که بتواند به هدف اصلی ایجاد یک پوستر دست یابد. "به همین منظور، طراحان گرافیک باید مرتب در اندوخته های خود جایگزینی های درستی انجام دهند و همیشه در پی کشف لحنی جدید و تازه و دارای خلاقیت برای ارائه آثار هنری خود باشند» (خزایی: ۱۸) و به دلیل نقش فوق العاده آن در غنی سازی مطالب درسی و تشویق روحیه رقابت در بین دانشجویان، آن روز بعید نیست که خود دانشجویان اقدام به طراحی یا تهیه پوستر کنند.

خلاقیت فکری هدفی است که استاد باید برای دستیابی به دانشجویان خود تلاش کند و این فعالیتی است که به تولید ایده های جدید و مهم علمی برای کسب دانش منجر می شود. "مشخص است که تعدادی از پژوهشگران شروع به تمرکز بر ضرورت آموزش مفاهیم اصول اولیه خلاقیت برای دانشجویان کرده اند، به عنوان یکی از مهم ترین اهداف کسب آن در مقاطع مختلف تحصیلی است. مخصوصاً دانشگاه که باید مرحله تمرین آفرینش و خلاقیت باشد نه صحنه برای تلقین یا فقط آموزش" (العززی، ۲۰۱۶: ۶۱۹).

با گذشت زمان، استاد به این باور می رسد که خود دانشجو می تواند ایده های جدیدی برای یک پوستر علمی مفید بیابد، به ویژه آن دانشجو که از جزئیات پوستر تهیه شده توسط استاد بهره زیادی برده است، و امکان طراحی پوسترها برای همکلاس او وجود دارد. «زیرا پوستر تنها با مقدار انرژی که در رویدادهای ارتباط با گیرندگان از طریق ایده پیشنهادی خود حفظ می کند، با زبان آسان خود که عملکرد مستقیمی را انجام می دهد، بیننده را با انرژی فکری تحریک می کند که به او کمک می کند تا ایده ای را ارائه کند. نتایج و برداشت های جدیدی که زندگی و موقعیت های او را غنی می کند». (ن. ک: مدی تاثیر اتفاقیه اوسلو (۱۹۹۳) علی فن البوستر).

۷. یافته های تحقیق

یقیناً چنین موضوعاتی نیاز به نظرسنجی از طریق پرسشنامه ای دارد که در اختیار خود دانشجو قرار می گیرد تا نظر خود را در مورد آن ارائه دهد؛ سپس می توان به نتایج پرسشنامه در میزان بهره مندی از پوسترهای علمی پی برد. نگارنده این پرسشنامه را بر روی گروهی از دانشجویان مقاطع دوم، سوم و چهارم گروه زبان فارسی اجرا کرد و تعداد کل دانشجویان ۱۶۲ نفر بود. محتوای پرسشنامه در زیر آمده است:

استبانة دور الملصقات في تعليم اللغات الاجنبية

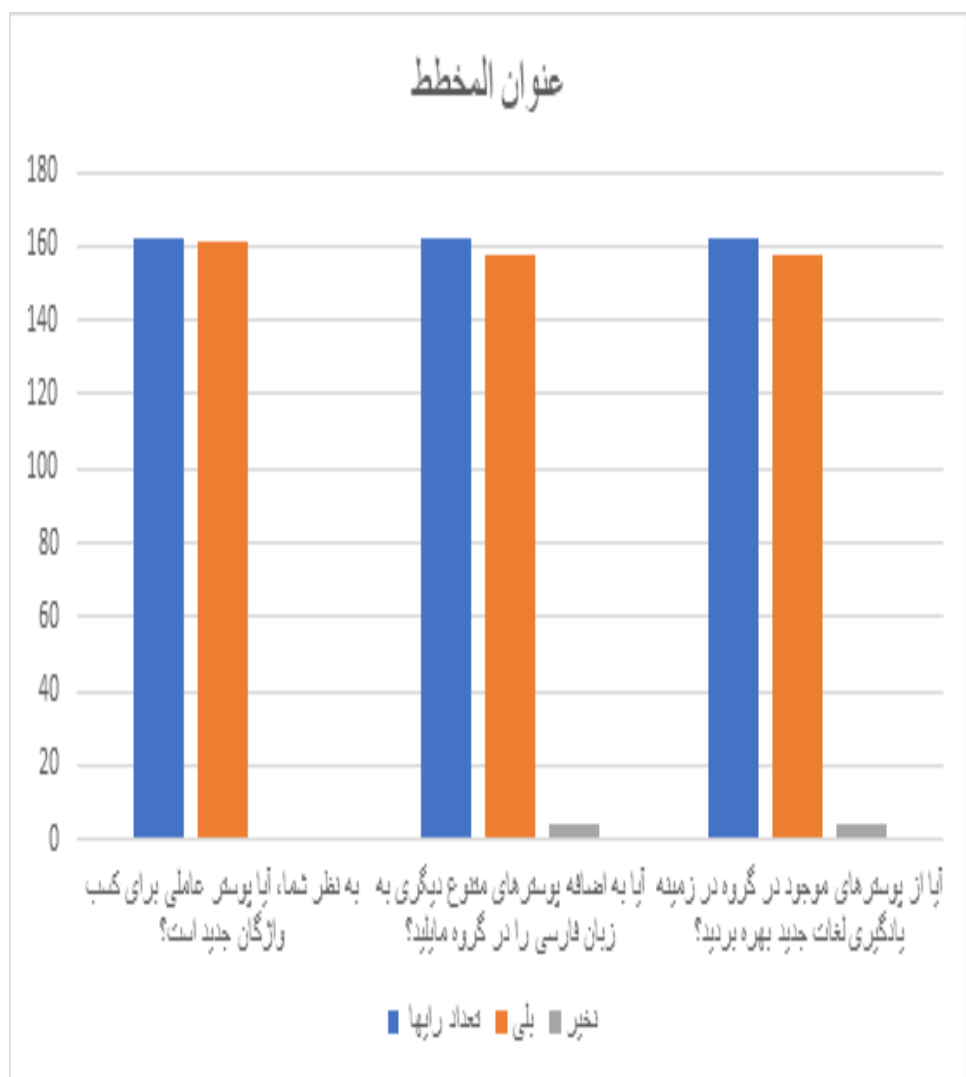
بهدف هذا الاستبيان الي معرفة مدى استعادة طلبة المراحل الدراسية (الثانية والثالثة والرابعة) في قسم اللغة الفارسية من الملصقات في تعلم المفردات الجديدة

عدد ارسال هذا النموذج (null) لا يسجل عن ان البريد الإلكتروني من مستجيب

*مسترب

- عنوان بريد إلكتروني *
- برايك هل بعد الملصق (البوستر) عاملا في اكتساب مفردات جديدة ؟
حدد دائرة واحدة فقط.
نعم ☐
لا ☐
- *هل ترغب باضافة ملصقات اخرى (بوسترات) متنوعة باللغة الفارسية في القسم ؟
حدد دائرة واحدة فقط.
نعم ☐
لا ☐
- *هل استغنت من الملصقات (البوسترات) الموجودة حاليا في القسم عن حيث تعلم مفردات جديدة ؟
حدد دائره واحدة فقط.
نعم ☐
لا ☐

سوال	تعداد رايه‌ها	بلي	نخير
به نظر شما، آيا پوستر عاملی برای كسب واژگان جديد است؟	۱۶۲	۱۶۱	۱
آيا به اضافه پوسترهای متنوع ديگری به زبان فارسی را در گروه مایلید؟	۱۶۲	۱۵۸	۴
آيا از پوسترهای موجود در گروه در زمینه یادگیری لغات جديد بهره بردید؟	۱۶۲	۱۵۸	۴

نتیجه گیری

نگارنده با این تحقیق به این نتیجه رسیده است که پوستر یک روش علمی عالی برای جلب علاقه دانشجویان به یادگیری لغات جدید در زبان فارسی است.

یکی از مهم ترین نکاتی که در تهیه پوستر آموزشی برای دانشجویان باید به آن توجه کرد این است که علاوه بر حمایت از موضوع تدریس شده توسط استاد، موثر و مفید باشد. استادان موضوعی باید به دانشجویان توضیح دهند که پوسترهای آموزشی از جمله وسایلی است که برای انتقال ایده های خاص به صورت مختصر و هدفمند استفاده می شود که دانشجویان را به سمت عشق به یادگیری سوق می دهد و به دنبال انتشار پیام ها و رفتارهای لذت بخش در بین دانشجویان است.

تاکید می کنیم پوسترهای آموزشی برجسته ترین وسیله ای است که می توان از آن برای سنجش سطح فراگیران و دانشجویان در مقاطع مختلف استفاده کرد و اطلاعات شگفت انگیزی را به صورت مختصر منتقل می کند و پیام های موثری در رابطه با رفتارها و فرهنگ وظیفه آموزشی ارائه می دهد.

آنچه از پوسترها در گروه زبان فارسی در دانشگاه بغداد اجرا شده است، مبنای اصلی شروع سیاست تشویقی برای تبدیل پوستر به روش علمی آموزشی برای آموزش دانشجویان با تمام واژگان و اصطلاحات جدید خواهد بود.

منابع

- الحلبي، ميسم باسم، فاعلية برنامج قائم على تصميم ملصقات تعليمية في تنمية مهارات مواجهة الكوارث لدى أطفال الروضة، كلية التربية، دمشق، ٢٠١٧.
- العنزي، بتلة صفوق، دور الجامعات في تنمية القدرات الابداعية لدى الطلبة، المجلة العلمية لكلية التربية النوعية، جامعة حفر الباطن، السعودية، العدد السادس، ٢٠١٦.
- المحمد، محمد زهير عبد الله، التحفيز المادي أهميته واسبابه وضوابطه، مجلة كلية الشريعة والقانون، الدقهلية، مصر، ٢٠١٨.
- امامی، سيدنظام الدين و همكار، مطالعه پوسترهای دهه اخير با تأكيد بر بن مایه های نگارگری ایرانی، نشریه همایش ملی جلوه های هنر ایرانی اسلامی در فرهنگ، علوم و اسناد، دانشگاه گیلان، ١٣٩٨.
- آذری، غلامرضا و همكار، بررسی تأثیر پوستر در جذب مخاطبان تئاتر، نشریه فرهنگ ارتباطات، دوره ٣، شماره ٩، ١٣٩٢.
- خزایی، محمد و همكار، شناخت مفهوم آشنایی زدایی در پوسترهای میشل باتوری، فصلنامه دانشکده هنر، دانشگاه شهید چمران اهواز، دوره ٨، شماره ١٦، ١٣٩٨.

- سراج، مطهره و همکار، پیامرسانی فضای منفی در پوستر، نشریه هنرهای تجسمی - هنرهای زیبا- دوره ۲۴، شماره ۱، ۱۳۹۸.
- صادقی، مهدی، ایده یابی برای پوستر، فصلنامه گرافیک و چاپ، شماره ۴، ۱۳۸۶.
- طباطبایی بافقی، سید محمد تقی و همکاران، بررسی چالشهای آموزش طراحی پوستر در دانشگاههای هنر ایران (یک مطالعه کیفی)، سیدمحمدتقی طباطبایی بافقی و همکاران، نشریه نامه هنرهای تجسمی و کاربردی، شماره ۲۰، ۱۳۹۶.
- عسیری، عصام، دور الملصق في معالجة بعض المظاهر السلوكية في المجتمع، رسالة ماجستير، جامعة ام القرى، السعودية، ۲۰۱۸.
- فروغی، نسرین، پوستر و تبلیغ/آموزش محور توسعه، دانش تبلیغات، ۱۳۸۸.
- قربانعلی، محمد و همکار، پوستر و گونه های موضوعی آن، رشد آموزش، شماره ۱، ۱۳۹۲.
- قطرانى، كنزة، دور الملصق في الترويج للثقافة المحلية، رسالة ماجستير، جامعة العربي بن مهيدي، الجزائر، ۲۰۱۷.
- محمد، حسام الدين جلال علي، الأحاديث النبوية كمصدر لتصميم الملصق الارشادي في ضوء الانفوجرافيك، التربية الفنية والفنون، أسيوط، مصر، ۲۰۱۹.
- نظری، رضا، ابزارهای یاددهی و یادگیری استفاده از لوحها (پوسترها) در آموزش، نشریه مربیان، شماره ۲۴، ۱۳۸۶.